

קונטרס

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ

ספורים נפלאים אמרות טהורות ושיחות קדש
אודות לילדת רבנו הקדוש ביום א' ניסן

שנמסרו ברבן על ידי
הרב החסיד רבי לוי יצחק פענדער זצ"ל
ולקטו אחת לאחת מתוך סדרת הספרים
'שיח שרפי קדש' - ברסלב

יצא לאור

על ידי אגדת "משך הנחל"
להדפסת והפצת ספרי מוהר"ן מברסלב זיע"א

כל הזכויות שמורות ©

ליצירת קשר: 02-627-3120

להצטרפות לרשימת תפוצה במייל: 148amh@gmail.com

עָרַב רֵאשׁ חֲדָשׁ נִסָּן הוּא יוֹם תְּפִלָּה וְיוֹם נְסִיעָה לְצִיּוֹן
רַפְּנוּ הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ יוֹם עָרַב רֵאשׁ חֲדָשׁ שְׁבָט; כִּי
נִסָּן רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְמַלְכִים וְלְרַגְלִים (ראש השנה ב.).
וְהַתְּחִלַּת הַתְּקִרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים (ראה ליקוטי
תניינא סי' עד; ליקוטי הלכות ברכת השחר ה, תפילת המנחה ז, ועוד),
וְהוּא יוֹם הַתְּעוֹרְרוֹת מִהַרְבֵּה אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׁפָאִים
לְצִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ עוֹד מִיָּמֵי מוֹהֲרַנְ"ת זְכָרֵנוּ לְבָרְכָהּ, עַד
הַיּוֹם הַזֶּה*: [ימי שמואל; שיח שרפי קודש חלק א' סימן תר"פ]

1. ראה ב'ימי מוהרנ"ת' חלק ב' סימן י': "הייתי מוכן אז לנסוע בסמוך
לאומאן על ערב ראש חודש ניסן כדרכי בכל שנה, והיה בדעתי
להתעכב באומאן איזה ימים כדי להרבות שם תפילה על ציון רבינו
ז"ל"; וראה עוד 'עלים לתרופה' במכתבים מיום ג' צו שנת תקצ"א, ה'
ויקרא שנת תקצ"ז, ד' ויקהל ת"ר; 'ימי התלאות': "רבי ראובן יוסף היה
דר בעיר הייסיין, ואנשי שלומנו וכו' היו ישנים ונתאכסנים בביתו וכו',
וקצת שנים לפני המחלוקת עברו שם ביום כ"ח אדר כדי לבוא למחרת
בערב ראש חודש ניסן על הציון הקדוש באומאן, ובבואם לבית רבי
ראובן יוסף מצאו אותו שוכב על מיטתו במחלה מסוכנת סמוך למיתה
וכו', וקיבלו על עצמם שבבואם למחרת בערב ראש חודש על הציון
הקדוש בקשה ותפילה הראשונה שלהם תהיה על רפואתו וכו'
ושמעתי מאבי וכו' שהוא בעצמו עמד אז אצלו וראה שמכוון בשעה
הזאת בבוקר בערב ראש חודש ניסן בעת שהיו אנשי שלומנו
מתפללים אז בבית ציונו הקדוש על רפואתו נשתנה לטובה וכו' עד
שנתרפא בשלימות".

מְקוֹם לִידָתוֹ וְיִשִּׁיבָתוֹ, נְסִיעוֹתָיו וְטְלָטוּלָיו

דְּבָרִים רַבִּים מֵעַנְנוּ זֶה נִדְפְּסוּ כְּבָר בְּסִפְרֵים 'שְׁבַחֵי הַר"ן', 'שִׁיחוֹת הַר"ן' (סימן קיז), 'חַיֵּי מוֹהַר"ן' (סימנים קד - קפה); וּבְכָאן הוּבְאוּ אֵלּוּ דְּבָרִים שְׁלֹא נִדְפְּסוּ עַדְיָן

יְמֵי יְלֻדוֹתוֹ בְּמַעֲז'בוֹז'

ניסן תקל"ב - ניסן תקמ"ה

א

א. אֵל מָרְן הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ בָּאָה פְּעַם אִשָּׁה צְדָקָת וְנִגְיָדָה (יש
אוֹמְרִים" שֶׁהִיָּתָה זֶה אֲחוֹתוֹ שֶׁל הַרְבֵּ הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יִצְחָק
דְּרָאָה־בֵּיטְשְׁעֵר'), וְאָמְרָה לוֹ: "רַבִּי, רוּצָה אָנִי שְׁתִּשְׁדָּכוּ עִבּוּרֵי אָחֵד
מִהַצְדִּיקִים שְׁבַח־בוֹרְתָּכֶם"; וְהוֹסִיפָה וְאָמְרָה לוֹ שְׁאִינָה מְבַקֶּשֶׁת חֲתָן עֲשִׂיר,
כִּי פִרְנִסְתָּה מְרַבָּה וְיִהְיֶה בִּיכְלָתָה לְפָרְנֶס אֶת בְּעֻלָּה, אִךְ רְצוּנָה שְׁיִהְיֶה אָחֵד
מִבְּנֵי הַחֲבֵרָא שְׁלוֹ. הַבְּעַל שֵׁם טוֹב שֶׁהִפִּיר בְּמַעֲלָתָה הַצִּיעַ לָהּ אֶת תְּלִמִּידוֹ
הַקְּדוֹשׁ רַבִּי נַחֲמָן מִהָאֲרִידְעֵנְקָא שֶׁהִיָּה אַז אֶלְמָן, וְנִגְמַר הַשְּׂדוּף בִּינֵיהֶם.

לְאַחַר מִכֵּן שָׁאֵל הַבְּעַל שֵׁם טוֹב אֶת תְּלִמִּידוֹ רַבִּי נַחֲמָן: "וְוָאֵס וְוַעֲט
אִיר מִיר גְּעַבְן שְׂדַכְנוֹת?" - "מָה תִּתְּנֵנוּ לִי בְּעַבּוּר שְׂכָר שְׂדַכְנוֹת?"

א. כִּךְ שִׁמְעֵתִי בְּאוֹמָאן מִפִּי רַבִּים, אִךְ אֵין אִינוּ אוֹמְרִים דְּבַר זֶה בּוֹדָאוֹת. (רל"י).

ב. אִבּוֹ שֶׁל הַרְבֵּ הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יַחִיאֵל מִיכַל מִזְלָאטְשׁוּב תְּלִמִּיד הַבְּעַל שֵׁם טוֹב.

ג. רָאָה ב'שְׁבַחֵי הַר"ן' חֶלֶק א' סִימָן י"ח: "בְּתַחֲלִילָה נִתְּאֶכְסֵן [רַבִּינוּ] בְּבֵית שְׂאֵר בְּשֵׁרוֹ, נִין
וְנִכְד שֶׁל הַרְבֵּ הַקְּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הַרְבֵּ נַחֲמָן מִהָאֲרִידְעֵנְקָא ז"ל", וּמוֹכַרְח שְׁנִין וְנִכְד זֶה הִיָּה מִזִּיוּג
רָאשׁוֹן שֶׁל רַבִּי נַחֲמָן הָאֲרִידְעֵנְקֵר, שֶׁהָרִי רַבִּי שִׁמְחָה אִבִּי רַבִּינוּ הִיָּה בֵּן יַחִיד לְאִימּוֹ אִשְׁר
נִפְטָרָה מִיד לְאַחַר לִידָתוֹ כִּמְבוֹאֵר לְהֵלֵן בְּסִמּוֹן.

ד. וּמָה שִׁישׁ אוֹמְרִים שְׂרַבִּי נַחֲמָן הִיָּה בְּאִיסְטַנְבּוּל וְנִשָּׂא שֵׁם אִשָּׁה, וּמִמְנָה נּוֹלַד לוֹ בְּנוֹ רַבִּי
שִׁמְחָה - אֵין זֶה אֵלָא שְׂקֵר וְדַמְיוֹן כּוֹזֵב. (רל"י).

- וּשְׁתַּק רַבִּי נַחֲמָן; וַעֲנֵה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְאָמַר: "אִז בְּיַי מִיר וְוַעַט זַיִן אַ מִיידֶל, אֹן בְּיַי דִּיר וְוַעַט זַיִן אַ אִינגֶל - וְוַעֲלֵן מִיר זִיף בְּיַידֶע מְשַׁדֶּף זַיִן!" - "כְּשֵׁינֶלְד אָצְלִי (הִינֵנו אָצְל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו) בַּת, וְאָצְלֶךָ בֶּן - אַזִּי נִשְׁתַּדֶּף יַחַד!" אַף רַבִּי נַחֲמָן לֹא הִסְפִּים לָזֶה, בְּאִמְרוֹ: "פֶּאָר אַ רַבִּיִן - שְׁטַיִט אִיר מִיר אָן, אָפֶער פֶּאָר קִיִּין מַחֲתָן נִיט, וְוַאֲרוֹם אִיף הָאָב מְעַר יַחוּס פֿון אִיף!" - "לְהִיּוֹת לִי 'רַבִּי' - הַנֶּכֶם מִתְּאִימִים לִי, אַף לֹא לְמַחֲתָן, כִּי אֲנִי מִיַּחַס יוֹתֵר מִכֶּם!"¹; כִּי רַבִּי נַחֲמָן הִזְהָר מִיַּחַס עַד לְדוֹד הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם. אוֹ אִז הוֹצִיא הַבַּעַל שֵׁם טוֹב כְּתַב יוֹחֲסִין מִשָּׁל עֲצָמוֹ וְהִרְאָה לְרַבִּי נַחֲמָן שֶׁגַם הוּא מִיַּחַס עַד רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הַזֶּקֶן, וְשׁוֹשִׁילְתָּא דְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל הִיא מְזַרְע דְּדוֹד הַמְּלָךְ כַּנּוֹדֶע (ראה גיטין נו:);¹ וְאִז נוֹדֶע בְּעוֹלָם יַחוּסוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ:

ה. ראה כעין זה בגמרא קידושין דף ע"א ע"ב. כיוצא בזה מסופר גם על הרב רבי שמעלקא מניקלשבורג, שהיתה לו בת, והוא היה נוסע להמגיד הגדול ממעזריטש שהיה לו בן - הוא רבי אברהם 'המלאך', ותלמידי המגיד דיברו על כך שישתדכו הצדיקים ביניהם, וענה על זה הרב המגיד ואמר: "נו, פֶּרַעְגֵט נָאָר דָּעם עָנֵנו צו עַר וְוַעַט זִיף וְוַעֲלֵן מִיט מִיר מְשַׁדֶּף זַיִן" - "נו, שאלו רק את 'העניו' (כך כינה את רבי שמעלקא) אם ירצה להשתדך עימנו"; וקראו לרבי שמעלקא ושאלו אותו על כך, וענה ואמר: "אִוֹדַאי נִישְׁט! אִיף בִּין מְעַר מִיַּחַס פֿון אִים!" - "בוודאי שלא! אני מיוחס יותר ממנו!", כי רבי שמעלקא הוא ממשפחת הורוויץ והיה בן אחר בן לבעל השל"ה הקדוש. לבסוף אכן השתדך רבי שמעלקא דווקא עם אחיו רבי פנחס בעל ה'הפלאה', וכל זה אף שידע מגדולת רבו המגיד הגדול והיה נוסע אליו מניקלשבורג למעזריטש, שהוא מרחק עצום; ראה גם ב'ספר המידות' ערך 'ייחוס' אות ג': "קשה לפני הקדוש ברוך הוא להעביר ולבטל גדולי הייחוס". (רל"י).

ו. מצד אביו היה לרבי נחמן מהארידענקא כתב יוחסין עד לבצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה.

ז. ראה גמרא ברכות דף כ"ז ע"ב בעניין ייחוסו של רבן גמליאל הנשיא, ומגודל ההכרח לזכות אבות. (רל"י).

ח. ראה בליקוטי תנינא סימן ק': "גם תפס איש אחד פשוט מנכדי הבעל שם טוב ז"ל, ואמר: 'גם זה מפרש שיחתו בכל פעם לפני השם יתברך בבכיה גדולה'; ואמר שזרע הבעל שם טוב רגילים בזה ביותר, כי הם מזרע דוד המלך עליו השלום, וכל עסקו של דוד היה עניין זה, שהיה משבר ליבו מאוד לפני השם יתברך תמיד, שזהו עיקר ספר תהלים שיסד";

ב. וַיְהִי לְאַחַר עֲרִיכַת הַחֲפָה הֵלֶךְ לוֹ רַבִּי נַחֲמָן הָאֲרִידְעָנְקֵר לְדַרְכּוֹ, וְלֹא נֹדַע מְקוֹמוֹ אִיָּהּ, וּבָאָה רַעֲיָתוֹ בְּבִכְיָה אֶל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, וְהִתְאַוּנָּה וְאָמְרָה לוֹ: "וּוֹאֵס אִיז דָּאָס? הָאָב אִיךְ דָּעֵן גְּעוּוֹאֲלֵט נַעֲמָעֵן אִייעֶרער אַ מַעֲנֵטֶשׁ עַר זַאל נֶאָכְדַעִם אַוועקְגַיִן?!!" - "מָה זֹאת? וְכִי רַצִּיתִי לְקַחַת אֶחָד מִבְּנֵי הַחֲבָרְיָא שְׁלָכֶם עַל מְנַת שְׂאֵחַר כֶּף יַעֲלֵם?!". עָנָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְאָמַר לָהּ: "הִנֵּה רַבִּי נַחֲמָן הוּא מִתְלַמְּיָדִי, וַיֵּשׁ לוֹ זְמַנִּים קְבוּעִים בָּהֶם הוּא מַגִּיעַ אֵלַי, וּבְכֵן כְּאֲשֶׁר יִגִּיעַ הַזְּמַן הַסְּמוּךְ - אֶשְׁאַלְהוּ עַל כֶּף"; וְאָמַר לָהּ שֶׁגַּם הִיא תִּבְּוֹא אִזּוֹ בְּזְמַן הַזֶּה. וְכֵן הָנְהָ, לַיּוֹם הַמְּדַבֵּר הִגִּיעַ רַבִּי נַחֲמָן, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב עַל הַנְּהַגְתּוֹ. הַשִּׁיב לוֹ רַבִּי נַחֲמָן: "אִיךְ זַעַה אַרְוִיס אִזּוֹ זֵי וְוַעַט הָאָבֵן אַ קִינְד וְוַעַט זֵי דַאֲרַפֵּן גַּיִן פּוֹן דַּעַר וְוַעֲלֵט; זַאל זֵי נֶאָךְ לַעֲבֹן!" - "רוֹאֶה אֲנִי שְׂתַכַּף כְּשִׁינְלֵד לָהּ בֵּן תַּהֲיֶיהָ מִכְּרַחַת לְהַסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם; עַל כֵּן רַחֲמַתִּי עָלֶיהָ וְעִזְבֹתִי אֶת בֵּיתִי, עַל מְנַת שְׂתַחֲיָה עוֹד!". מָסַר לָהּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֶת דְּבָרָיו הַמְּפֹלְאִים שֶׁל בַּעֲלָהּ הַגְּדוֹל, וְתַכַּף עָנְתָהּ וְאָמְרָה: "אֹיֵב עַר אִיז אַזַּא מַעֲנֵטֶשׁ, אִז עַר וּוִיִּסֵּט דָּאָס - בְּאֲשֵׁטִי אִיךְ?!!" - "אִם הוּא אָדָם גְּדוֹל כְּזֶה, שְׂיֹדַע הוּא דְּבָרִים מְפֹלְאִים שְׂכַאֲלָה - הָרִי שְׂמִסְפִּימָה אֲנִי לְכַף אַף אִם יַעֲבוֹר עָלַי מָה!".

וְאַכֵּן כַּחֲלוּף זְמַן מָה נִפְקְדוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים, וַיְהִי בַּעַת לְדַתָּה שָׁמַע רַבִּי נַחֲמָן אִיךְ שְׂזוּגְתּוֹ מִתְחַנְּנַת וּמַעֲתִירָה לְפָנָי ה' יַתְּבַרְךָ שְׂיִשְׂאִירָה בְּחַיִּים עַל כָּל פָּנִים עוֹד חֲדָשׁ אֶחָד אַחֲרֵי הַלְּדָה, כְּדִי שְׂתוּכַל לְהַפִּיר אֶת בְּנָהּ וּלְהַשְׂתַּעֲשַׁע עִמּוֹ. אִזִּי נַעֲנָה רַבִּי נַחֲמָן בְּרוּחַ קִדְשׁוֹ וְאָמַר: "אִיצְטֵער אִיז אַ עַת רַצוֹן וּוֹאֵס זֵי קַעֵן פּוֹעֲלֵן אִוִּיף כְּסִדֵּר, נָאֵר זַאָגֵן -

וב'חיי מוהר"ן סימן רל"ו: "גם כבר שמענו שמחמת שמשפחתו באה ממלכות בית דוד כידוע להעולם וכו'"; ולקמן סימן תקכ"ט: "אמר לו הבעל שם טוב: הלא כתוב בתהלים (יח נא) 'מגדיל ישועות מלכו ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם', פירושו: 'מגדיל ישועות מלכו', מאן מלכי - רבנו, 'ועושה חסד', השם יתברך עושה חסד - 'למשיחו', למי שְׂמִשִּׁיחַ ומספר מהם, 'לדוד ולזרעו עד עולם', זהו רבינו ויוצאי חלציו שבאים מזרע דוד המלך עליו השלום"; וראה עוד 'שיחות וסיפורים' סימנים מ"א מ"ב.

קָעַן מְעַן אִיר נִישָׁט; אַז זײ האָט גֶעפֿעטן אַ חֲדָשׁ - הָאָט זײ גֶעפּוּעֶלֶט אויף אַ חֲדָשׁ!“ - ”כַּעַת הוּא עַת רְצוֹן לְמַעֲלָה, וְיִכּוּלָה הִיא לְפַעַל אַרְיכוֹת יָמִים גַּם כֵּן, אֲלֵא שְׁלֵגְלוֹת לָהּ אֶת הַדְּבָר - אִי אֶפְשָׁר; וְהַיּוֹת שֶׁהַתְּפִלָּה עַל חֲדָשׁ יָמִים - פֶּעֶלָה זֹאת בְּתַפְלִתָּהּ וְקִבְּלָהּ חֲדָשׁ יָמִים!“.

הַבֵּן הָרֶף הַנוֹלָד נִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל 'שְׁמַחָה' (הוּא אָבִיו שָׁל רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ), וְאָכֵן בְּעַת הַיּוֹתוֹ בֶּן חֲדָשׁ יָמִים נִפְטָרָה אִמּוֹ וְנִסְתַּלְקָה לְעוֹלָמָה:

ג. רַבִּי נַחֲמָן שְׁנַתְּאֲלָמֵן עָתָה בְּשַׁנִּית הַנִּיחַ אֶת בְּנוֹ רַבִּי שְׁמַחָה בְּבֵית מָרְן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב בְּמַעַזְבוּז^ט, וְנִתְגַּדֵּל שֵׁם הַיֶּלֶד תַּחַת עֵינֵיהֶם הַפְּקוּחוֹת שָׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ וְשָׁל בְּתוֹ הַצְּדָקָת מֶרְת אֲדָל; וּפְעַם אַחַת אַף נִעְנָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְאָמַר לְבָתוֹ אוֹדוֹתָיו: ”סְאִי דָאָךְ אַ וְאוֹיִל אֵינְגֵּל!“ - ”הָרִי זֶהוּ יֶלֶד נַחֲמָד!“:

ד. בְּאֶשֶׁר נִסְתַּלַּק הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ (בְּשַׁנַּת תַּק"כ) הָיָה הַיֶּלֶד רַבִּי שְׁמַחָה כִּבְּן עֶשֶׂר שָׁנִים, וְכַשְׁגְּדָל בְּחָרָה אוֹתוֹ הַצְּדָקָת מֶרְת אֲדָל לְחֻתָּן עֲבוּר בְּתָהּ מֶרְת פִּיגָא, מִחֻמַּת מַעְלוֹתָיו הַגְּדוּלוֹת וְיַחוּסוֹ הָרַם, וְגַם כִּי זָכְרָה תָּמִיד אֶת אֶשֶׁר שִׁבְּחָהּ אֲבִיָּהּ הַקְּדוֹשׁ כִּנּוּיָהּ, בְּאֶמְרָהּ לְעַצְמָהּ: ”וְאוֹס הָאָט עֶר מִיר דָּאָס גֶּעֲדָאָרְפֿט זָאָגֵן? מִסְתַּמָּא הָאָט עֶר גֶּעֲמִינְט אִיךְ זָאל אִים נַעֲמַעַן פֶּאָר אַ חֻתָּן!“ - ”מִדּוּעַ אָמַר לִי אָבִי זֹאת? מֵן הַסְתָּם הָיְתָה כְּוֹנֵתוֹ שְׁאָקַח אוֹתוֹ לְחֻתָּן לְבֵיתִי!“; וְכֵן הָיָה, וְנִשְׂא רַבִּי שְׁמַחָה אֶת מֶרְת פִּיגָא לְאִשָּׁה, וְקִבְּלָהּ לְנְדוּנָיָא אֶת בֵּית הַבַּעַל שֵׁם טוֹב:

ה. וּמַעֲשֵׂה שֶׁהָיָה כֶּף הָיָה: בְּעַת הַסְתַּלְקוֹת מָרְן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב נִשְׂאָר אַחֲרָיו בְּרִכָּה בֵּיתוֹ אֶשֶׁר בְּמַעַזְבוּז, וְנִפְּלָה בִּירְשָׁה לְכַנּוּ

ט. כִּי רַבִּי נַחֲמָן הָיָה עֶסוּק תָּמִיד בְּשִׁלְחוּיּוֹת שׁוֹנוֹת עֲבוּר רַבּוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב. וְרֵאָה לְקַמֵּן סִימָן שֵׁע"ט: "הַרְבֵּה הַקְּדוֹשׁ רַבִּי נַחֲמָן מִהָאֵרִידֵעֶנְקָא הָיָה נֶאֱמָן בֵּיתוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, הוּא הַיַּחֲדִיד שֶׁהָיָה מִתְעַסֵּק בְּכַתְבֵּיו וְרוּאָה אוֹתָם, וְכֵל סוּדוֹת הַבַּיִת עֲבָרוּ דְרָכוֹ." (רל"י).

י. וְכַמוֹ כֵּן רִמַּז הַבַּעַל שֵׁם טוֹב בְּפִירוּשׁוֹ עַל זֶה הַשִּׁדּוּךְ, כְּמוֹבָא כֵּאֵן לְעִיל בְּסִימָן זֶה אוֹת א'. (רל"י).

הַיְחִיד הַרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי צְבִי הִירֶשׁ שְׁהִיָּה צְדִיק נִסְתָּר^א וְאֲשֶׁר הִסְתִּיר אֶת מַעְלוֹתָיו עַל יְדֵי עֶסֶק בְּמִסְחָר שְׁנָרִים. וְהֵנָּה מַחְמַת עֲשִׂירוֹתוֹ לֹא נִצְרָךְ רַבִּי הִירֶשׁ לִירֶשָׁה זֹה, וְאֲשֶׁר עַל כֵּן נָתַן אֶת הַבֵּית בְּמַתָּנָה לְאַחֹתוֹ הַצְּדִיקַת מֵרַת אָדָל וּלְבַעֲלָהּ הַרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יַחִיאֵל^ב; וְכֹאֲשֶׁר הָיָה הַמְּנַהֵג בְּיָמִים הֵהֵם שְׁהִיּוּ נוֹתְנִים לְחֶתֶן דִּירָה וְ'קַעֲסָט' (מְזוֹנוֹת), הֵנָּה בְּהִגִּיעַ תּוֹר נְשׂוּאֵי בִּתָּה מֵרַת פִּיגָא עִם רַבִּי שְׁמֻחָה פַּנ"ל, וּמִגְדָּל עֲנִיּוּתָהּ שֶׁל הָאֵם הַצְּדִיקַת מֵרַת אָדָל לֹא הָיָה בִּיכְלֻתָּהּ כָּלֵל לְתֵן נְדוּנָיָא לְחֶתֶן - לְכֵן נָתַנָּה לְהַזְיֵג אֶת בֵּית הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ לְדוֹר בּוֹ^א.

וּבְבֵית קְדוֹשׁ זֶה, בְּחֶדְרוֹ הַמֵּיחָד שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב^ב - שֵׁם נוֹלַד רַבְנוּ הַקְּדוֹשׁ, וְשֵׁם יָרְדָה נִשְׁמְתוֹ הַקְּדוֹשָׁה לְעוֹלָם^ט: (כֹּל זֶה שָׁמַע רַבִּי לוי יצחק באומאן מפי כמה מאנשי שלומנו, וחלק מזה שמע גם כן מפי רבי אברהם ב"ר נחמן^{טז})

יא. גלב"ע בשנת תק"מ. הוא היה אביו של הרב הקדוש רבי אהרן מטיטאיוב.

יב. ראה אודותיו לקמן סימנים ש"צ - שצ"ב.

יג. ואילו גיסו של רבי שמחה, אחיה של מרת אדל, הלא הם הרה"ק בעל ה'דגל מחנה אפרים' ואחיו הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' - כל אחד מהם קיבל נדוניא מחותנו. (רל"י).

יד. סיפר לי רבי בן ציון אפטער שבדור האחרון היה דר בדירה זו רבי נפתלי הערץ (הערצע'לע) נעכיל'ס ממעז'בוז' (חותנו של סבי רבי חיים בנימין בראד) אשר קנהו מיד היורשים (עקב מחלוקת שהיתה ביניהם), וביקש רבי בן ציון מרבי הערץ שיתן לו להיכנס לחדר זה, והראה לו רבי הערץ שאי אפשר להיכנס לשם, מחמת שהניח ומילא חדר זה בעצים רבים, זאת מפני הפחד והיראה להשתמש בחדר קדוש ונורא כזה. (רבי נחמן גלינסקי ז"ל). רבי הערץ הנ"ל היה מחסידי סקווירא, והיה חלבן, והכרנוהו היטב, כי הגיע כמה פעמים לאומאן לבית חתנו רבי חיים בנימין ז"ל, והיה הולך להשתטח על ציון רבינו הקדוש. (רל"י).

טו. ראה 'עלים לתרופה' במכתב מיום ד' ר"ח כסליו תקצ"ח: "הצדיק האמת שבדור הוא המקיים את כל העולם בדורו עד הסוף, ועליו נאמר 'וזרח השמש ובא השמש' (קהלת א ה), עד שלא שקעה שמשו של זה זרחה שמשו של הבא אחריו וכו' (ראה קידושין עב:), ועד שלא שקעה שמשו [של הבעל שם טוב זצ"ל] - זרחה שמשו של אדוננו מורנו ורבינו הקדוש זצ"ל".

טז. סיפור זה היה נוהג רבי לוי יצחק לספר בשביעי של פסח, אחרי שסיפר את המעשה מנסיעת הבעל שם טוב ז"ל לארץ ישראל המובא לקמן סימן שע"ג.

❁ ב ❁

הרב הקדוש רבי נחמן מהארידענקא עלה לדור בארץ ישראל רק אחרי שהשיא את בנו רבי שמחה, בשנת תקכ"ג לערך. בעלותו לארץ ישראל השתקע בעיר הקדש טבריה, שם הלך לעולמו ביום ב' לחדש תמוז שנת תקכ"ה, ושם מנוחתו כבוד:

❁ ג ❁

כבר בהיות רבי שמחה רך בשנים הכירו בני החבריא של הפעל שם טוב במעלתו הגדולה, והיו שולחים אותו לשמש עבורם פשליח צבורי" בבית מדרשם". רב ימיו היה רבי שמחה מתבודד גדול, והיה עובד את ה' יתברך בקדשה וביגיעה גדולה בשדות וביערים, מתוך 'הצנע לכת', בהסתר ובהעלם גדול:

❁ ד ❁

רבי שמחה היה כאמור איש צדיק ומתבודד גדול, ומפעם לפעם היה נעלם מביתו למשך זמן ארוך, ועובד את ה' יתברך בשדות וביערים בהעלם ובהסתר. פעם אחת יצא מביתו כדרך, וזוגתו הצדקת מרת פיגא לא ידעה אם ישוב לביתו לקראת שבת קדש, והיתה לה עגמת נפש גדולה, כי לא ידעה לשית עצות בנפשה איך להתנהג. והנה הגיע כבר ליל ששי, וכמנהגה הטוב להכין עסה בתחלת הלילה ולהשפם קום

יז. ראה עוד אודות נסיעתו לארץ ישראל לקמן סימן ש"פ.

יח. אין ידוע אם היה זה בימים הנוראים או בשאר ימות השנה. (רל"י).

יט. רבי לוי יצחק סיפר שזכה לבקר בבית מדרשו של הבעל שם טוב במעז'בוז, היה בית מדרש זה עתיק בשנים (וקטן במידותיו), ובהמשך בית המדרש היה חדר שהיה מכונה "דער מגיד'ס חיידר'ל" (חדרו של המגיד), כי שם היה מתפלל המגיד הגדול ממעזריטש מחמת תוקף חלישותו; וראה עוד לקמן סימן שכ"ג.

לְאַפּוֹת חִלּוֹת לְכַבּוֹד שַׁבַּת קִדְשׁ, בְּכֵן גַּם עֲפָה הַחֲלָה לְעֶסֶק בְּהַכְנַת
 הַחִלּוֹת. וְהִנֵּה סֵדֵר הַכְנַת הַחִלּוֹת יְדוּעַ, שֶׁתַּחֲלָה לְשִׁים אֶת הָעֶסֶה,
 וּמְנִיחִים אוֹתָהּ לְתַפַּח מְשֻׁף זְמַן, וּמְפָרִישִׁים חֲלָה, וְאִזּוּ קוֹלְעִים 'חִלּוֹת' מִן
 הָעֶסֶה, וְשׁוֹב מְנִיחִים לְתַפַּח מַעֲט, וְאַחַר כֵּן אוֹפִים בְּתַנּוּר; וְהִיא הִיְתָה
 בַּעֲלַת רוּחַ הַקִּדְשׁ וּבַעֲלַת הַשְּׂגָה גְדוּלָּה^{כא}, לְכֵן בְּכָל הַפְּעֻלּוֹת הַלְלוּ
 שְׁעִשְׂתָּה בְּעֶסֶק הַחִלּוֹת פְּנוּנָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְרֵאוֹת אֶת בְּעֻלָּהּ, לִידַע אִם
 קָרוֹב הוּא לְעִיר וְאִם יוֹכֵל לְשׁוֹב לְפָנֵי שַׁבַּת, וּתְכַנּוֹן כְּאִמּוֹר בְּעַת הַלִּישָׁה
 וּבְעַת הַפְּרֻשָׁת הַחֲלָה, וְגַם בְּעַת ה'רֵאשִׁטְשִׁינֵע' (הַתְּפָחָה) וּבְעַת הָאֶפֶיָה -
 וּבְכָל אֵלֶּה לֹא הַצְּלִיחָה לְרֵאוֹתוֹ ('הָאֵט זֵי אִים גְּעוֹזוֹכְט בֵּיִים קְנֵעֻטן -
 אוֹן זֵי הָאֵט אִים נִשְׁט גְּעוֹזְעָהן, בֵּיִים חֲלָה גְּעֻמְעֵן, בֵּי דַעַם רֵאשִׁטְשִׁינֵע,
 אוֹן בֵּיִים בְּאֶקֶן דִּי חֲלָה - אוֹן זֵי הָאֵט אִים נִשְׁט גְּעוֹזְעָהן'); וְעִשְׂתָּה עַל
 כָּל פְּנִים אֶת הַמַּטְל עֲלֶיהָ, וְהַכִּינָה עֲצָמָה כַּדִּין.

וְהִנֵּה כְּבָר נָטוּ צְלָלֵי עָרְב, וּמְנַהֲגָה הִיָּה לְהַדְלִיק גִּירוֹת שֶׁל שַׁבַּת מְקַדָּם,
 שְׁעִתִּים קָדָם צֵאת הַפּוֹכְכִים, כְּפִי שְׁנַהֲגוּ בְּבֵית זְקֵנָה הַבַּעַל שֵׁם
 טוֹב הַקְּדוּשׁ^{כב}, וְכִנְנָה שׁוֹב בְּעַת הַדְּלָקַת הַגִּירוֹת לְרֵאוֹת אֶת בְּעֻלָּה אֵיָה

כא. ראה ב'ליקוטי הלכות' חלה ג' אות ד': "על כן נוהגין לדקדק לאפות לחם על שבת, כדי
 להפריש חלה, וכמו שכתוב בשולחן ערוך שאפילו האוכלין פת עכו"ם אופין לחם לשבת
 כדי להפריש חלה, כמו שכתוב באורח חיים' סימן רמ"ב; וכן כל הלחם של שבת קורין אותו
 'חלה'".

כא. ראה ב'חיי מוהר"ן' סימן י"ד: "אימו היתה צדקת גדולה, ופעם אחת שמעתי מפיו הקדוש
 בפירוש שאימו היתה בעלת רוח הקודש; והדברים עתיקים"; ושם בסימן קי"ד: "בראש חודש
 אלול עשה נישואין לבתו אדל וכו', ועל החתונה היתה אימו הצדקת מרת פיגא ז"ל, וראתה
 בעת החופה את הבעל שם טוב ז"ל; כי היא היתה צדקת בעלת רוח הקודש, וכל הצדיקים
 היו מחזיקים אותה לבעלת רוח הקודש ולבעלת השגה גדולה, ובפרט אחיה הצדיקים
 המפורסמים, היינו הרב הקדוש מסדליקוב והרב הקדוש מורנו רבי ברוך ז"ל, כולם החזיקו
 אותה כאחת מן הנביאות"; וראה עוד לקמן סימן ו' ובהערה שם.

כב. ראה לקמן סימן ש"א שכך נהגו גם בבית רבינו, ולהלן חלק ב' סימן תקס"ד שכן נהגו
 גם בבית מוהרנ"ת. (רל"י).

מקום פְּבוּדוֹ, וְלֹא רָאָתָהּ אוֹתוֹ. בְּצַר לָהּ הִלְכָה אֶל צִיּוֹן וְזָקְנָה הַבְּעַל שָׁם טוֹב לְשֹׂאוֹל אוֹתוֹ עַל זֶה, וְעָנָה לָהּ הַבְּעַל שָׁם טוֹב ז'ל: "מִיִּין קִינָה, עַר גַּעֲפִינֵט זִיף אֵין דָּעם תְּחוּם; עַר וועט קומען! עַר וועט קומען!" - "אל דאָגה בתי, הוא כָּבֵר נִמְצָא בְּתוֹךְ תְּחוּם שְׁבַת; הוא יִגִּיעַ! הוא יִגִּיעַ!" ; וְכֵן הָיָה, וְכֹּא רַבִּי שְׁמַחָה לְבֵיתוֹ סְמוּךְ לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְכַשְׁבַּת זֹו נִפְקְדוּ לְטוֹבָה וְנִמְשָׁכָה נְשִׁמַּת רַבְּנּוּ הַקְּדוֹשׁ^{כג}:

ה

לִידָתוֹ [שָׁל רַבְּנּוֹ] הָיָה בְּעִיר מְעוֹז'בוֹז', וְנִכְנַס לְבְרִית ב'שְׁבַת הַגְּדוֹל' בְּעִיר הַנַּ"ל^{כד} (מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שְׁמַעְתִּי); וְכָל שְׁנוֹתָיו כְּפִי הַנְּשָׁמַע מְאַנְשִׁים נְאַמְנִים הָיוּ שְׁלֹשִׁים וְשִׁמְנֵה שָׁנִים וּמְחָצָה, וּלְפִי זֶה הִיָּתָה לִידָתוֹ בְּשַׁנַּת תַּקל"ב בְּחֹדֶשׁ נִיסָן. (שׁוֹב שְׁמַעְתִּי מְאַנְשִׁים אַחֲרִים, וּלְפִי דְבָרֵיהֶם הָיָה בֶּן אַרְבָּעִים^{כה} בְּעֵת שְׁנוֹסְתָלַק בְּקִדְשָׁה^{כו}):

[חיי מוהר"ן בכתב יד מורנו רבי נפתלי]

ו

שְׁמַחַת הַבְּרִית שָׁל רַבְּנּוּ הַתְּקִימָה כְּאִמּוֹר ב'שְׁבַת הַגְּדוֹל'^{כז}, וְנִכְחוּ בָּהּ דוֹדָיו הָאֲחִים הַקְּדוֹשִׁים בְּעַל ה'דָּגְל מַחְנֵה אֲפָרַיִם' וְהָרַב הַקְּדוֹשׁ

כג. לגבי סדר האחים - ראה לקמן סימן שפ"א.

כד. לא ידוע לנו מי היה הסנדק של רבינו הקדוש. (רל"י).

כה. כוונתו לשלושים ותשע שנה ומחצה כמובן, והיינו שנסתלק בשנת הארבעים.

כו. ולפי זה היתה לידת רבינו בשנת תקל"א, וראה עוד בזה ב'חיי מוהר"ן' סימן ק"ד; וכן רבי אברהם ב"ר נחמן מתייחס בספריו לשתי הדיעות, ראה 'שיחות וסיפורים' סימן מ"ב, 'כוכבי אור' חלק 'חכמה ובינה' אות ל"ה; יש לציין שלפי שתי הדיעות נולד רבינו בא' בניסן, שחל בשבת קודש בשתי השנים, תקל"א ותקל"ב.

כז. וראה לקמן בסימן שפ"ב שנקרא שמו בישראל 'נחמן' על שם זקנו הרב הקדוש רבי נחמן מהארידענקא. (רל"י).

רַבִּי בְרוּךְ מִמַּעַן בּוֹז'. אַחֲרֵי הַבְּרִית נִגַּשׁ הָרַב רַבִּי בְרוּךְ אֶל אַחֲוָתוֹ הַצַּדִּיקָה מֵרַת פִּיגָא לְבִרְכָה בְּנֶהוּג, תּוֹךְ שֶׁהוּא מֵאֲחַל לָהּ: "פִּיגָא'לַע, גָּאט זָאל דִּיר הַעֲלֶפֶן דוּ זְאָלְסֵט אִים מַגְדֵּל זַיִן לְתוֹרָה לְחַפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים!" - "פִּיגָא'לַע, ה' יַעֲזֹר לָךְ שְׂתִזְכִּי לְגַדְלוֹ לְתוֹרָה לְחַפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים!". נֶעֱנְתָה מֵרַת פִּיגָא וְאָמְרָה: "בְּרוּךְ'לַע, וּוּאוֹנֵטֵשׁ אִים צוּ אַז מְעַן זָאל אוֹיף אִים נִישְׁט קְרִיגֵן!" - "בְּרוּךְ'לַע, הוֹסֵף נָא לְבְרָךְ אֶת הַרְבֵּי הַנְּמוּל שְׁלֵא יִחְלְקוּ עֲלֵיו!"^כ; אַךְ הָרַב רַבִּי בְרוּךְ הִטָּה בְּיָדוֹ הַקְּדוּשָׁה וְאָמַר: "טַע - דָּאס אִיז פֶּאַרפֶּאַלֶן^כ; דָּאס מוֹז זַיִן, קְרִיגֵן מוֹז מְעַן אוֹיף אִים!" - "זֶה אָבוּד; הַדְּבָר חַיֵּב לְהִיּוֹת, מְכַרְחִים לְחַלֵּק עֲלֵיו!"^כ: (רבי לוי יצחק שמע שיחה זו מרבי יעקב יוסף ליובארסקע, ששמעה מאביו רבי נחמן חיה'לעס נכד רבינו)

כח. כי היא היתה בעלת רוח הקודש, ואחיה הצדיקים היו מכנים אותה בשם 'פִּיגָא'לַע דִּי נְבִיאָה'טַע' (פיגא הנביאה). (רל"י). [היינו שידעה כי כשיגדל רבינו תהיה עליו מחלוקת].

כט. 'טע' הוא ביטוי באוקראינה, כאומר שהדבר אבוד. (רל"י).

ל. ובטעם העניין ראה בארוכה לקמן סימן תקמ"ט המעשה מרבי מעכצ', שאמר הרב רבי ברוך הנ"ל לנכדו רבי מעכצ'ע אודות רבינו: "ס'איז אַזא מִין הוֹיכֵע נְשָׁמָה, אַז עַר קַעַן אִין דְּעַר וּוְעֵלֵט נִישְׁט זַיִן סִיידֵן אַז מְעַן זָאל אוֹיף אִים קְרִיגֵן; אַז מְעַן רַעֲדֵט אוֹיף אִים - קַעַן עַר זַיִן אִין דְּעַר וּוְעֵלֵט" - "יש לרבינו נשמה גבוהה כזו שלא יכולה להתקיים בעולם מבלי שיחלקו עליה; כשידברו ויחלקו עליו - אזי יכול הוא להתקיים בעולם". (רל"י). וראה דברי הרב מטשעהרין ב'ליקוטי עצות בתרא' 'צדיק' אות צה) על פי מעשה ז' בסיפורי מעשיות: "קודם שיורדת נשמת הצדיק האמת שהוא המנהיג האמת לעולם, אזי מכריזין בכל העולמות עליונים שכל מי שיש לו ללמד חוב על זאת הנשמה יבוא, ומסתמא אין גם אחד שילמד איזה חוב חס ושלום על נשמה קדושה כזאת. בתוך כך בא הבעל דבר שהוא הסמ"ך מ"ם בעצמו, וצועק: 'אם זה הצדיק יבוא לעולם - מה לי לעשות עוד, ועל מה שווא בראתני? כי בוודאי יחזיר למוטב את כל העולם וכל העולם יתקן על ידו בשלימות!'. אז משיבין לו להסמ"ך מ"ם: 'זאת הנשמה צריכה לירד להעולם בוודאי; ואתה - חשוב לך עצה'. ואז הבעל דבר נותן לעצמו עצה שיהיה הצדיק הזה רשאי לירד להעולם ואף על פי כן יהיה אור אמיתתו וקדושת צדקתו נעלם וגנוז ומכוסה מהעולם מאוד (ומסתמא העצה על ידי שמעמיד עליו איזה מפורסם הדור שיחלוק על זה הצדיק ויעלים אורו בהעלמה גדולה, וזה החולק מסתמא יש לו להסמ"ך מ"ם היכרות עימו מכבר, כי כבר היה לעולמים הרבה הרבה מעשיות כאלו, וכמעט בכל דור ודור); ולולי שהבעל דבר מתגבר עצמו כל כך בכל דור ודור להעלים אור הצדיק האמת - בוודאי כבר היה תיקון העולם בשלימות. אך אף על פי

ז

וְאָמְרוּ [שֶׁל רַבְּנֵינוּ] גְּדֻלָּה אוֹתוֹ מִיּוֹם לִידְתוֹ בְּרַב קְדֻשָּׁה, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ לִיְנוּק בְּלִי נְטִילַת יְדִים לָהּ וְלִלְדָּתָהּ:

[כת"י רבי יצחק אייזיק מבוקרסט]

ח

בְּהֵיוֹת רַבְּנֵינוּ תִּינוּק כְּכֵן שָׁנָה אוֹ שְׁנַתִּים, הִצְרָכָה פְּעַם אָמוּ מְרַת פִּיגָא לְנִסּוּעַ מִבֵּיתָהּ, וּבְאוֹתָהּ הָעֵת הָיָה בְּמַעֲזָבּוֹז הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי

כן 'עוצו עצה ותופר' (ישעיה ח י) ו'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום' (משלי יט כא), והנשמה הזאת יורדת בעולם, ואף על פי שבאמת עובר עליו מה שעובר, ולולי ה' שהיה לנו וכו' (ראה תהלים קכד), אף על פי כן הצדיק הזה הוא כובש מלחמות רבות, וסוף כל סוף יתקן העולם על ידו בשלימות"; וראה ב'שיר ידידות' לרבי יחיאל מענדל ב"ר ישעיה שלום ב"ר יודל תלמיד רביז"ל: "מגנזי מרומים נמשכה נשמתך וירדה לתחתונים, והולכונה בכל העולמות העליונים, והכריזו לפניך אם יש מי שיאמר עליה חובות ואשמים, ולא נמצא עליה שום חוב ואשם, ובא אחד וצעק: ריבון העולמים, על מה שווא בראתני להסית את בני האדם, אם הנשמה הזאת תרד לתחתונים, אין לי מה לעשות בעולם, והשיבוהו: הנשמה זאת לירד להעולם מוכרחת בשביל תיקון העולם, ואתה תן לך עצות ותחבולים"; ובספר 'תולדות יעקב יוסף' פרשת שופטים: "שמעתי ממורי בפסוק (תהלים פט מח) 'על מה שוא בראת' - שהוא טענת היצר הרע, והיה התשובה: 'כל בני אדם' (שם), כי בעת רדת הנשמה קדושה מלמעלה לגוף האדם נתעורר הקטרוג מלמעלה מסמ"ך מ"ם לומר מעתה לא יוכל לפעול פעולתו להסטיין ולפתות, מאחר שזה יחזיר העולם למוטב, ואם כן למה נברא לריק, עד שנותנין לו נגד זה איש בלע תלמיד חכם שדין יהודאין שנברא גם כן אשר יתלוצץ מזה איש השלם, ומי שירצה ידבק בזה או בזה, והבחירה חופשית".

לא. ואנו לא שמענו זאת באומאן; אמנם ראינו אצל אנשי שלומנו ששמרו על 'טהרת הקודש' אף אצל התינוקות מקטנותם וימי יניקתם ממש, שקודם היניקה היו נוטלים את ידי התינוק, ועוד כיוצא. כי כשמרגילים את התינוק ב'טהרת הקודש' תיכף מקטנותו ממש עוד קודם שעומד על דעתו, אזי קל יותר אחר כך להחכימו ולחנכו לתורה וליראת שמים, וחינוך הילדים בדרך הקדושה הוא בנקל יותר, ואין צריך לחנכם בדרך של הכאות וכיוצא, וכאשר היה כן רצון רבינו הקדוש. (רל"י).

חיים קראסנער¹² שָׁבַא לְהַשְׁתַּטַּח עַל צִיּוֹן רַבּוֹ הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב, וְהַשְׂאִירָה אֶצְלוֹ מֵרַת פִּיגָא אֶת בְּנֵה הָרֶךְ, הוּא רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ, בְּאַמְרָה לּוֹ: "אֵיךְ לֹאז עָס אֵיבְעֵר אוֹיף דִּיר דָּאס קִינְד!" – "אַנִּי מִשְׂאִירָה אֶת הַיֶּלֶד תַּחַת הַשְּׂגָחָה!". כְּשֶׁחֲזָרָה הָאָם תָּאָר רַבִּי חַיִּים עַד כַּמָּה הַשְׂתַּדֵּל בְּעֵבֹר הַהַשְּׂגָחָה עַל הַתִּינוּק, וְכֵה אָמַר: "אֵיךְ הָאָב אַזוֹי שְׂטָאָרְק אָפְּגַעְהֵיט דָּאס קִינְד, אַז אֵיךְ הָאָב דָּעם 'חֲצוֹת' מִיִּנְעֵר מְבַטֵּל גְּעוֹוֶען! אִיר קַענְט פֶּאַרְשְׂטִיין אֵיךְ בֵּין קִיין 'חֲצוֹת' נִישְׁט אוֹיפְּגַעִשְׂטֶאנְען וַוִּיל אֵיךְ הָאָב נִישְׁט גְּעוֹוֹאֵלְט אוֹיפְּוֹעֶקן דָּאס קִינְד?!" – "כֹּל כֵּךְ שְׂמַרְתִּי עַל הַתִּינוּק, עַד שְׁבַטְלַתִּי אֶת הַ'חֲצוֹת' שְׁלִי! מְבִינִים אַתֶּם שְׁלֹא קָמְתִי מִמְטַתִּי לְעַרְךָ כְּהַרְגֵלִי אֶת הַתְּקוּן בְּחֲצוֹת הַלֵּילָה מִפְּנֵי שְׂחֻשְׁשֵׁתִי שְׁהֵילְד יִתְעוֹרֵר?!" ; פִּי עַל אֵף שֶׁהִתְעוֹרֵר בְּחֲצוֹת הַלֵּילָה כְּהַרְגֵלוֹ, לֹא אָבָה לְקוּם מִהַמְטָה כְּדִי שְׁלֹא יִתְעוֹרֵר הַתִּינוּק¹³ ('אֵיךְ הָאָב נִישְׁט גְּעוֹוֹאֵלְט זֵיךְ אוֹיפְּהֵיבֵן, טָאמֶעֶר וועל אֵיךְ אֵיבְעֵרְוֹעֶקן דָּאס קִינְד'):

ט

פַּעַם שֶׁבַח רַבְּנוּ אֶת עֲצָמוֹ וְסִפֵּר שְׁעוֹד בְּהִיוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן מְאֹד (כְּכֵן שְׁלֹשׁ וְאַרְבַּע שָׁנִים), כְּשֶׁהִיָּתָה אִמּוֹ רוֹחֶצֶת וּמְסַרְקֶת אוֹתוֹ לֹא הָיָה בּוֹכָה בְּשׁוּם פַּעַם¹⁴, פִּי כְּבָר בְּקִטְנוּתוֹ יָדַע וְהִבִּין שְׁבִזָּה הָעוֹלָם בְּהַכְרִיחַ לְסַבֵּל, וְכַנּוֹדַע שְׂאִין טוֹב בְּזָה הָעוֹלָם פִּי אִם הַסְּבִלִי¹⁵:

לב. מתלמידי הבעל שם טוב, נלב"ע ה' אב שנת תקנ"ג.

לג. ראה עוד ב'אמרי פנחס' שער טהרת המידות אות מ"ה, שאותו רבי חיים מקראסנא אמר שהתייגע במשך חמש שנים לזכות לקיים בשלימות מצוות "ואהבת לרעך כמוך".

לד. ראה קונטרס 'חסדי ה'" לרבי נתן ב"ר שמשון בארסקי עמוד י': "שמעתי מרבי אברהם שטערנהארץ שליט"א נכדו של מוהרנ"ת ז"ל את גודל קדושת רבינו ז"ל מיום היוולדו, שבזמן היותו ילד קטן התאפק עצמו לבלי לבכות, בכדי שלא להטריח את אמו הצדקת זצ"ל".

לה. ראה ב'ליקוטי עצות' ערך 'סבלנות' אות י"א: "אין נמצא אדם בעולם שלא יעברו עליו ייסורים והרפתקאות הרבה, כי 'אדם לעמל יולד' (איוב ה ז), וכתב גם כל ימיו כעס

עוד בְּהִיּוֹת רַבֵּנוּ יֶלֶד קָטָן כִּכֵּן שָׁלַשׁ וְאַרְבַּע שָׁנִים, וְאָמוּ הִיְתָה מְשַׁפִּיבָה
 אוֹתוֹ לִישׁוֹן בְּמִטָּה נְאֻה וּמְצַעֵת ('אוֹיִסְגֶּעֶכְעֵט אַ שְׁיִינֵע בַּעֲטָאֲלֵע')
 מְרַב חֲבֻתָהּ אֵלָיו, תִּקְרָף כְּשֶׁהֲבַחֵין רַבֵּנוּ שְׂאָמוּ נִרְדְּמָה הִיָּה יוֹרֵד בְּלֵאֵט
 מִמִּטָּתוֹ וְרָץ לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוֹן זְקֵנוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב¹⁷ ('פּוֹנֵעַם קִינְדֵעֵר
 בְּעֵטֶל אִיז עָר שׁוֹיִן אָנוּעֵק צוֹם צִיּוֹן פּוֹן דָּעם זֵיידִן דָּעֵר בַּעַל שֵׁם
 הַקְּדוֹשׁ'), לְבַקֵּשׁ מֵאֵתוֹ שְׁיִעְזְרוּ לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ. וְהִיָּה רַבֵּנוּ רְגִיל
 בְּזֶה מְאֹד, עַד שֶׁהָיָה 'בֶּן בֵּית' אֶצֶל זְקֵנוּ; הַבַּעַל שֵׁם טוֹב 'כְּכָר יִדַע מִי
 הוּא' ('דָּעֵר רַבִּי אִיז גְּעוֹנוּעֵן אַ 'בֶּן בֵּית' בֵּיִים בַּעַל שֵׁם הַקְּדוֹשׁ; דָּעֵר בַּעַל
 שֵׁם 'הָאֵט שׁוֹיִן גְּעוֹאוּסֵט נוֹעֵר עָר אִיז')¹⁷:

ומכאובות' (ראה קהלת ב כג), ואין שום תקנה להנצל מזה כי אם לברוח להשם יתברך
 ולתורה, על כן ההכרח שיהיה לכל אדם סבלנות גדול, שיסבול כל מה שיעבור עליו, כמו
 שאמרו רבותינו ז"ל: סמא דייסורי - קבילא (ראה ברכות סב.), וכמו שאמר החכם: הסבל
 - תחבולה למי שאין לו תחבולה (ראה 'ישורון' יט עמ' קנט מכת"י השלה"ק), וכל החכמים
 מאריכים בזה, וכולם אומרים שהעולם הזה מלא ייסורים ודאגות והרפתקאות בלי שיעור,
 כי האדם לא נברא בשביל להתענג בעולם הזה כלל, רק שיעמול בעולם הזה כדי שיזכה
 לעולם הבא וכו", עיי"ש; וראה 'שיחות הר"ן' סימן ש"ח; וכן הוא כמה פעמים במכתבי
 מוהרנ"ת.

לו. וראה ב'שבחי הר"ן' חלק א' סימן י"ט: "היה רגיל מאוד בימי קטנותו ובימי ילדותו לרוץ
 בכל פעם על קבר הבעל שם טוב זכר צדיק וקדוש לברכה, לבקש מאיתו שיעזרו להתקרב
 להשי"ת, והיה רגיל לילך לשם בלילה וכו"; וב'שיר ידידות' (לרבי יחיאל מענדל ב"ר ישעיה
 שלום ב"ר יודל תלמיד רביז"ל): "נצחיות תכליתך עלה במחשבתך, עוד בהיותך ילד קטן
 מונח בעריסתך, חשבת על מה להאי עלמא שפלה היה באתך". (רל"י).

לז. ראה בכת"י הרב מטשעהרין (מובא גם ב'חיי מוהר"ן' סימן צ"ב): "שמעתי שסיפר הרב
 רבי ניסן קאוולער, אחד מגדולי המקורבים של הרב הצדיק הקדוש רבי ברוך צ"ל, לפני
 המגיד מטירהאוויצע צ"ל, אשר פעם אחת בא אל הרב הקדוש רבי ברוך צ"ל וראה אותו
 נעצב מאוד, ושאל אותו מה זאת, והשיב לו שזה כמה זמנים שלא ראה את הבעל שם טוב
 זכר צדיק וקדוש לברכה, וכל אימת שבא על קברו אינו מוצא אותו, 'ועתה ראיתי אותו
 ושאלתי אותו מה זה, והשיב לי שהוא נמצא אצל רבי נחמן; ואמר בזה הלשון: 'עַר הָאֵט
 זִיך פֶּאָר קְלִיבֵן צו רַבִּי נַחְמָן'עו' (הוא 'בחר' עצמו אצל רבי נחמן)."

י א

רַבֵּנוּ נִתְגַּדַּל בְּמַעֲזַבּוּז'י"ח בְּבֵית הַבַּעַל שֶׁם טוֹב אֲשֶׁר עָבַר כְּאִמּוֹר בִּירְשָׁה לְהוֹרִיו הַצְּדִיקִים, וְשֶׁם הָיוּ מִתְאַסְּפִים וּמִתְאַכְסְּנִים תְּדִיר בְּגִי הַחֲכָרְיָא שֶׁל הַבַּעַל שֶׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ, וְהָיוּ מְסַפְּרִים מִהַעֲבֹדוֹת הַגְּדוּלוֹת שֶׁרָאוּ אֶצֶל רַבָּם הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא, וְכָל אֶחָד מֵהֶם הָיָה מְסַפֵּר בְּפִרְטוּת מַה שֶּׁהָיָה לוֹ בְּעֶצְמוֹ עִם הַבַּעַל שֶׁם טוֹב ז"ל¹; וּמֵאלוֹ הַסְּפֹרִים וְהַמַּעֲשִׂוֹת הָיָה עֹקֵר הַתְּעוֹרוֹרוֹתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ לְעֹבֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְכִלְשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ: "ס'הַאֵט מִיר טַאקֶע גֶּעְהָאָלְפֵן צוֹ אִיִּדִישְׁקִייט" - "זֶה בְּאֵמֶת עֶזֶר לִי לְיִהְדוּתִי", וְכַמְבָּאֵר מִזֶּה בְּשִׁיחוֹת הַר"ן²:

לח. ראה גם ב'חיי מוהר"ן' סימן ק"ה: "מיום לידתו וכו' עד כניסתו לחופה - הכל היה בקהילת קודש מעז'בוז".

לט. ראה ב'ליקוטי הלכות' נזיקין ד' אות י"ב: "ואמרו שם (ברכות כח). 'תנא: עדיות בו ביום נשנית', ועדיות' היא בחירתא דכולא ש"ס כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ראה ברכות כז. קידושין נד: ועוד), כי דייקא על ידי ריבוי תלמידים נתגלו הלכות למעשה הרבה מאוד, שזהו ענין מסכת עדיות, שזהו העיקר, כשמספרין התלמידים מרבין כל אחד ואחד הלכה למעשה, דהיינו הדיבורים קדושים ששמע ממנו למעשה, מה שהשיב לו על שאלותיו ששאל אותו על ענייני חולאתו וריחוקו מה' יתברך, ואיך ובאיזה דרך גילגל עימו, שמאלו הסיפורים יכול כל אחד להבין ולהשכיל עצות ודרכים להתקרב לה' יתברך עד שיזכה להשגות אלקות, שזהו בחינת מסכת עדיות שהיא 'בחירתא', שנתחברה מהעדות שהעיד כל אחד מה ששמע מרבנו הלכה למעשה. וכן הוא בדרכי עבודת ה' וכו'^ל, כי עיקר גיעת הצדיק האמת הוא להמשיך השגות אלקות בתלמידיו בדרכים נפלאים עד שיוכלו להאיר בתלמידיהם ובתלמידיו תלמידיהם לדורות עד שכולם ידעו את ה'; והצדיק בחיים חיותו יודע בהשגתו העצומה איך לדבר עם כל אחד ואחד וכו', אבל לאחר הסתלקותו עיקר חיותו על ידי קיבוץ תלמידיו יחד לדברים שבקדושה, וכל אחד מתעורר לה' יתברך כפי הנקודה טובה שהאיר בו הצדיק, וכל אחד מספר מה ששמע וראה ממנו, ועל ידי זה יכולין להחיות את כל העולם כולו"; ראה עוד לקמן סימן שס"ז.

מ. ראה בליקוטי קמא סימן רמ"ח: "דע שסיפורי מעשיות מצדיקים הוא דבר גדול מאוד, כי על ידי סיפורים מצדיקים נתעורר ונתלהב הלב בהתעוררות גדול להשם יתברך בחשק נמרץ מאוד, כי הרשימו שעשה אותו הצדיק שמספרין ממנו על ידי עבודתו את השם יתברך, זאת הרשימו נתעוררת בעת שמספרין מהצדיק, והיא מעוררת להשם יתברך

יב

וּלְעֶרְךָ ח"י שְׁנַיִם אַחֲרֵי הַסְתַּלְקוֹת הַבְּעַל שֵׁם טוֹב (שְׁהִיְתָה בְּשֵׁנַת תַּק"כ),
 אֲשֶׁר רוּב אֲנָשֵׁי הַחֲבֵרָא שָׁל הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הָיוּ אָז עֲדִין בֵּין
 הַחַיִּים (וּרְבִנּוּ ז"ל הָיָה אָז יֶלֶד קָטָן, כְּבֵן חֲמֵשׁ אוֹ שֵׁשׁ), הָיָה מַעֲשֵׂה
 שְׁהִתְחַבְּרוּ יַחְדָּו הַחֲבֵרָא לְנִסְעַ מִמְעַז'בוּז' לְפּוֹלְנָא^{מא} לְבֵית הָרַב הַקְּדוֹשׁ
 בְּעַל ה'תולדות יַעֲקֹב יוֹסֵף^{מב}, וּרְבִנּוּ שְׁהָיָה כְּכַר בַּר דַּעַת גְּדוֹל רָצָה גַם
 הוּא לְנִסְעַ עִמָּהֶם, וְהַפְּצִיר בָּהֶם עַל כֵּף, אֲךָ לֹא אָבּוּ לְקַחְתּוֹ, כִּי הָיָה עֲדִין
 יֶלֶד קָטָן. וְהִנֵּה רַבְּנּוּ הַקְּדוֹשׁ שְׁהָיָה עֹקֶשֶׁן גְּדוֹל לְדַכְרִים שְׁבַקְדָּשָׁה כְּכַר
 מְקַטְנּוֹת^{מג}, הִלְךְ וְהַעֲמִיד רִגְלוֹ הָאֲחַת אֶצֶל מְקוֹם הַבְּרִזָּל הָעוֹלָה לְמַרְפְּכָה
 ('בֵּי דִי אֵיזִין פּוֹן דִּי בְּרִיטְשְׁקֶע'), וְהַחֲלָה הַמְּרַפְּכָה לְנִסְעַ כֵּף, וּרְבִנּוּ לֹא
 עָזַב אֶת מְקוֹם עֲמָדוֹ; וּבְרִאוֹת אַחַד הַצְּדִיקִים שִׁישְׁבוּ בְּמַרְפְּכָה אֶת
 עֹקְשָׁנּוֹתוֹ הַגְּדוֹלָה שָׁל רַבְּנּוּ - תְּפָסוּ בְּיָדוֹ הָאֲחַת וְהַעֲלֵהוּ אֵלָיו לְתוֹךְ
 הַמְּרַפְּכָה, וְנִסְעַ אָז רַבְּנּוּ יַחַד עִם הַצְּדִיקִים לְפּוֹלְנָא, וְרָאָה וְקָבַל אֶת פְּנֵי

בהתעוררות גדול; וב'שיחות הר"ן' סימן קל"ח: "שמעתי מפיו הקדוש בעת שדיבר עימנו
 מגודל העניין של סיפורי מעשיות מצדיקים שנדפס בספריו הקדושים (ליקוטי קמא סימן
 רמח הנ"ל וסימן רלד; ספר המידות 'בגדים' ח"ב אות א, 'הרהורים' ח"א אות ד, 'משיח' אות
 א, 'צדיק' ח"א אותיות קעד קפו וח"ב אות א), ואמר אז שהוא בעצמו ז"ל, עיקר התעוררותו
 לעבודת השם יתברך באמת היה על ידי סיפורי מעשיות מצדיקים, וסיפר שבבית אביו ואמו
 הצדיקים ז"ל היו שכיחים שם כל הצדיקים, כי כל הצדיקים היו מצויים בקהילת מעז'בוז',
 מחמת שהוא מקום הבעל שם טוב ז"ל, ורובם ככולם התאכסנו בבית אביו ז"ל, ושמע הרבה
 מעשיות מצדיקים, ועל ידי זה היה עיקר התעוררותו להשם יתברך, עד שזכה למה שזכה"
 - [אז דאס האט אים אסאך געהאלפן צו די עבודה, דאס וואס ער האט זיך אנגעהערט פון
 די אלע מעשיות פונעם בעל שם הקדוש, פון די עבודות!] - (שזה סייע לו רבות בדרך
 עבודתו, מה ששמע את כל המעשיות אודות הבעל שם טוב ועבודותיו הקדושות). (רל"י).

מא. המרחק בין מעז'בוז' לפולנא איננו גדול כל כך, חמישים קילומטר לערך. (רל"י).

מב. הרה"ק רבי יעקב יוסף הכהן מפולנא, מתלמידי הבעל שם טוב. נלב"ע כ"ד תשרי
 תקמ"ב, בהיות רבינו כבן עשר.

מג. רבי אברהם ב"ר נחמן היה אומר כך, שרבינו הקדוש היה עקשן דקדושה עוד מאז
 שהיה ילד קטן. (רל"י); וראה ליקוטי תנינא סימן מ"ח.

בַּעַל ה'תּוֹלְדוֹת' זָכַר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָהּ. וְאָמַר רֵבֵנוּ בְּסִפְרוֹ מַעֲשֵׂה זֶה:
 "מִחֲזִיק אָנִי טוֹבָה לְהַצְדִּיק הַזֶּה עַל דְּבַר זֶה"; וְכַמְדָּמָה שֶׁצַּדִּיק זֶה
 שֶׁהֶעֱלֵהוּ לְמַרְכָּבָה פָּנ"ל הָיָה הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבֵּי חַיִּים קְרָאסְנָעֵר זצ"ל: (רבי
 לוי יצחק שמעה מרבי אברהם ב"ר נחמן)

יג

הַסְּבָרָא אוֹמַרְתָּ שֶׁהָיִיתָ שְׁנוּלַד רֵבֵנוּ וְגַדַל בְּמַעַז'בוז' בְּבֵית סָבוּ הַבַּעַל
 שֵׁם טוֹב^מ, וְשֵׁם הָיָה מִתְאַסְּפִים פִּידוּעַ כָּל הַצַּדִּיקִים בְּגֵי הַחֲבָרִיא
 שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב מִפְּעַם לְפַעַם, עַל כֵּן מִסְתַּבֵּר שֶׁרָאָה וּפָגַשׁ גַּם אֶת
 הַצַּדִּיקִים הָרַב רַבֵּי זוֹסִיא מְאֻנִּיפְאֵלִי וְאָחִיו הָרַב רַבֵּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיז'עֲנִסְק^מ,
 וְכֵן אֶת רַבֵּי פִנְחָס קְאֻרִיצְעֵר^מ; אֵךְ אֵין הַדְּבַר מְבָרָר:

מד. רבינו הקדוש נולד בבית זה כ"ב שנים אחרי הסתלקות הבעל שם טוב.

מה. רבי זוסיא שהיה מבוגר מאחיו רבי אלימלך נפטר כידוע בשנת תק"ס, ורבי אלימלך
 נפטר בשנת תקמ"ז, והגם שהעיר ליז'ענסק היתה בגאליציה, מכל מקום מסתבר שהיה נוסע
 ובא גם הוא למעז'בוז', כשאר הצדיקים. (רל"י).

מו. גלב"ע י' אלול תקנ"א.

הופיע מחדש!

הספר שרבים חיכו לו

"שארית יצחק"

לר' יצחק
ברייטער הי"ד

כמו כן ניתן להשיג את הספר הנפלא:

"שיח שרפי קודש"

ג' כרכים מלאים מזן אל זן
דיבורים ושיחות מבוררות מרבינו הק'
וממורהב"ת כפי אשר נמסרו
ע"י ר' לוי יצחק בנדר ז"ל

ספר
חובה
בכל
בית

משלוח
עד
הבית

להשיג ב: אגודת "משך הנחל"

טל: 02-627-3120

וכן בכל מוקדי המכירות של ספרי ברסלב

היום חייתי חיים טובים

חיים חדשים באים לעולם

שי"ה שרפי קדש

לאחר עשור
טל ציפורה:
עריכה
מיוחדת

פנים חדשות באו לכאן
ג' ברכים מפוארים
מלאים מזן אל זן
עם תורה-שבעל-פה
בחסידות ברסלב

השלמת שיחות מתוך שמיעה
חוזרת של מאות קלטות מר'
לוי יצחק בנדר ז"ל | סדר נכון
ורצוי כך שכל אחי ימצא את
מבוקשו | עשרות אלפי מראי
מקומות | על כל דיבור ושיחה:
אסמכתאות, הקשרים והפניות
למאמרי הז"ל וספרי חסידות.

ג' ברכים
ראשונים

הלב
והנשמה
טל ברסלב

סיפורים נפלאים, שיחות קודש,
אמרות טהורות, הנהגות ישרות
מנהגים והליכות מהנהלים
הנובעים מוהיכל הרבי הגדול

רבי נחמן מברסלב זע"א
ותלמידו הנשגב

רבי נתן מברסלב זע"א
ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם
מדור לדור שנמסרו מפה לאוזן
בין החסידים בדורות הקדומים
ונשמעו לדור האחרון מקו
ברסלב פה מפיך מרגליות
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל
ששמעם מבן תלמידו הגדול של
מוהר"ת ז"ל רבי אברהם בן רבי
נחמן מטולטשין ז"ל

אגודת "משך הנחל"
02-627-3120

להשיג במוקדי מכירת ספרי ברסלב